

П

ВІКТОР БОЙКО

ПЛАНІДА

ВІРШІ

Віктор БОЙКО

ПЛАНИДА
вірші

Харків
МТ «Видавець»
1994

НА ДНІ СЛЬОЗИ

* * *

Ліпили з нас усе, що заманеться,
як з воску чи глевкого м'якуша,
аж поки добрим людям (хай гикнеться!)
дійшлося до запорізького коша.
І хто до нас в союзники не рипавсь,
і хто для нас кайданів не кував!..
Допомогти, щоб потім підкорити,—
татари й турки, ляхи і москва...
Який би кат не ставив на коліна,
який би мор не дбав нам по труні—
нас лікувала пісня і калина,
шаблі нас рятували і пісні.
А коли Січ пустили на руїну
і вітер нас розвіяв по світах,
землиці в жменю брали з України —
не забувати, що вона свята.
Султан турецький — він хитріший лиса! —
з нас клятву брав, як прибивав клеймо.
Землі сипнувши в чоботи, клялись ми
служить отій, на котрій стоїмо.
Чому ж тепер, коли півроду виб'ють,
а пів — навіки заженуть в ярмо,
в калинових піснях ревом, як бидло?
Чому шабель до рук не беремо?!

ПОРЯД ІЗ ІКОНОЮ

Козак Мамай пригладить довгі вуса,
потрібний звук на кобзі відшука.
«Варшава нігтів різати не мусить» –
крім кобзи, кінь і шабля в козака.
А поки гра, собі він сум розгонить,
а може, хоче зрозуміти суть –
чому добута щойно сіль червона,
чому сивіє, доки довезуть.
Усе розкаже (чоловіку ж дано!) –
про що співає птах на рушнику,
і що чекає нас після Богдана,
і що болить Іванові Сірку...
Думки обсядуть сиротами знову.
Татарський тупіт застує зірки.
А там за чорнобривцями — Чорнобиль.
А там за солов'ями — Соловки.
На те й козак — звичайно, сили стане
веселим пальцям врізати гопака!..
Немов до батька, притулюсь устами
там, де гірка сльозина запеклась.

* * *

Козацький віз в нову в'їжджа епоху —
вже стільки їх було, отих епох!..
Варшава скалить зуби: «Злоти покуй!»
Сьогодні старшим католицький бог.
Полки дались у лядські руки прийшлим,
своїх гетьманів ніби чорт злизав,
козацький віз з одним лишився дишлом,
якщо і їде — все одно назад,
де посполиті на одну подобу,
де ви, Марусю, плачете (за ким?),
де легше записатися в худобу,
аніж, як позавчора, в козаки..
Король, звичайно, аж ніяк не проти —
хай реєстрові, хай собі полки,
стріляли б тільки по своєму народу,
не так, як досі, — більше навпаки.
От бідолаха, наморочивсь з ними:
сміються, обіцяють, кулі ллють.
Чи можна вовком виорати ниву —
напевно, варто б знати королю.
А вже на другі дишла замашненькі
в лісах чимало зрубано дерев,
бо треба ж врешті рятувати неньку,
бо треба ж воза рухати вперед.

* * *

Під Жванцем (грудень, 1653) Іван Сірко успішно громив загани ординців, які, повертаючись до Криму та на свої пасовища в степах Північного Причорномор'я, забирали з собою в полон мирних жителів Поділля.

Орда спішить. Чамбули урізнобіч —
уже й арканів при сідлі катма...
Хіба ж утерпиш, як навколо здобич,
ясир дозволив брати сам гетьман.
Воно то так, під ханом грає коник,
і хан союзник.

Лиш зника декор,
коли навстріч Іван, ще не полковник,
але (даруйте, хане!) вже Сірко.
Повчати Хмеля він не має змоги,
а що стосовно всіх винагород —
звичайно, прав гетьман.

До перемоги.

А після перемоги прав народ.
І він не хоче зватися ясиром,
і жити прагнуть не на чужині
старий, стара та батько й мати з сином,
дочка мала або на виданні...
Задкує коник злякано під ханом.
Здіймає шаблю Йванова рука.
О горе нам без доброго гетьмана!
І двічі лихо, як нема Сірка...

* * *

Його ім'ям татарки лякали дітей, коли ті плакали.
Веспасіан Коховський

Не плачте, діти, бо Сірко вас займе,
так вам про нього мами наказали,
у яничарів, татарчата, граймо
й молитись за султана теж не зайве.
А муедзин із мінарету вкотре
застогне, певно, чути і в Стамбулі...
Ростить-но, хлопці, і не плачте, доки
під вами коні грають у чамбулі.
Та лише запала село козаче
й комусь запахне доля яничарська,
прислухайтесь: дівча маленьке плаче —
його матуся плакати навчала.
Бо, може, кінь татарський одсахнеться,
стріла проскиглить мимо й не зачепить.
Татарські матері — руками в небо,
вкраїнські — тільки передсмертний шепіт.
Що воїнів з чамбулу необачно
малими мами плакати не вчили,
Іван Сірко зумів таки б пробачить,
але дівча мале перед очима.
Хоч плачте вже тепер, татарські діти,
хоч проклинайте Мухаммед-султана,
у Дикім полі ніде вам подітись,
моліться краще за Сірка Івана...
Поляже трупом войовнича зграя,
та кошовому в голови не м'яко,
вслухається, як десь в Бахчисараї
дітей татарських вчать матусі плакати.

* * *

Автором першої друкованої дисертації про запорізьких козаків,
успішно захищеної 7.06.1684 р. в Ляйпцігу, є сілезький німець
Йоган-Йоахім Мюллер

І хто ми. й звідки — німці нас учили
задовго до Грицька Сковороди...
Чи не знайшлося у Петра Могили
когось, хто б нас в історію зводив.
Чи, може, то уже така планида,
що нині й прісно і вовік віків
на дні сльози Українська Атлантида
здригається від гуркоту підків.
Але до нас лише глухе відлуння
та ще — червоним шиті рушники,
та ще — понад колись Великим Лугом
потоплені спливають байдаки.
І вже б гукнув хтось з козаків: «Не вмерла!»,
і всяк з трьохсот пощади б не просив...
Та от сльоза проклята все пожерла,
а ми усі — на відстані сльози.
Відколи граємо німе весілля
і чумаки мовчливу сіль везуть...
Чи німців ждем, що нам надбають зілля,
аби правічну висушить сльозу!

СЛОБОЖАНИ

Так і жили. Вкраїну ворог краяв.
Що Брюховецький супроти Москви!..
А ми з царем. А наша хата скраю.
Припали пилом жебраків сакви...
Нам за покірність давано вільготи —
з броварень, винниць скидувано чинш,
аби до бунту ні тепер, ні згодом
полкам пристати не було причин.
Цар од Сірка лише діждався зради
чи може, кошового зрадив він...
Шинкам безмитним слобожани раді,
іще мовчить заупокійний дзвін.
А жалувані грамоти пожухнуть.
А татарва загубиться в траві.
Чому ж і після смерті гірко й журно
Сірковій бідолашній голові!..

ЗДАЛЕКА

Бездонна бочка нагорі фігури,
тече смола для скорого вогню,
бо грає вороння не на сміх кулям,
траву гойда не вітер день при дню.
Мушкет і шабля, ратище й пістолі,
оце якби ще пару зайву рук!
Тут не до чарки, краще хліба й солі,
та не проспати б хитру татарву...
Живе бекета. Іскра у кресалі
усе боїться, що не спалахне.
А понад степом сонце не згасає,
й зненацька часом обпіка мене.

* * *

«Канальські люди» чи козацькі діти —
вам одповість хіба що сам Петро,
отож, панове, в Петербург ходіте —
хай одпочине войовнича кров.
В похід беріть сокири і лопати,
гармати не здадуться і шаблі —
повеліває цар канал копати,
отож, сіромом, не ловімо бліх.
Над нас погонич. Значить, ми — отара:
ті — мертві, ті не вірять, що живі...
Татари — вони все-таки татари,
а цар же православний чоловік! .
Нас Персія чекала часто-густо,
цариця Анна гнала нас в Литву
на виручку Саксонського курфюрста
і там косила смерть, немов траву.
Шляхи молдавські, спадщина австрійська
усе не наше, все чиесь, чуже...
Та ми ж хіба не слобожанське військо,
та ми ж хіба не козаки уже!
Огляньмося мерщій навколо себе —
над нас погонич, нам лише углиб.
Якби ж знаття, чого хотів Мазепа,
то ми таки... Невже таки?.. Змогли б!

* * *

Астральний дух крізь дерев'яні стіни
у хату присмеркову проникає —
на комині химерні світлотіні
вбирають щойно вибілені кахлі.
Долівка пахне, вимазана зранку
і чебрецем притрушена з обіду.
Хода міцна вчувається на ганку,
вертаючись із мандрів, хтось заїде.
Намистечко рука перебирає,
в кутку лампадка блима при іконах.
Муравський шлях тяжкий з чужого краю —
воли спішать, але воли не коні.
Лишив саму, татарам на поталу.
Хоч би сказав, коли його чекати...
Ворожку добру вчора напитала,
а то, немов труна, здається хата.
Якби оце устали мама й тато!
Гукне, бува, і лиш відлуння з гаю...
Кому ж кожуха будуть вивертати,
як на весіллі звичай вимагає?..
Опівночі під вітром хвіртка грюка —
як тісно грудям в полотняній льолі!..
В купальську ніч узяв її на руки...
Чумацький віз поскрипує поволі...
В лампадці гнотик трісне лунко-лунко.
В Чумацький Шлях розляжеться дорога.
Астральний зойк озветься в поцілунку,
якого ждуть іще з часів Сварога.

* * *

Жолудь сам собі котився по стежці,
а гукнула зірка — взяв та й спинився.
Запитала стежка жолудя: «Де ж ти?»
А листю дубовому падати низько...
Чоловік на стежку вийшов із хати.
Поспішає стежка знайти дорогу.
Чоловік зібрався Правду шукати,
а його мудреці посилають до бога.
До Христа б пішов, та нема адреси
й невідомо грішнику, де її брати.
Одні кажуть — шлях його в піднебесі,
інші — що між Тигром і Євфратом.
Ну сказав би янгол, що Царство Боже
в нас, у смертних грішниках, у людині.
Щастя — в нашім серці, а те — в любові.
Бо з любові ж Діва сина родила.
Що розумному давати поради!..
Запитайся ще в зустрічних та задніх.
Все життя — це є ходіння до Правди.
Не спіткнися, чоловіче, об задрість.
Шкарубка кора в усохлого дуба.
До Чумацького Шляху вухом криниця,
а звідтіль чути — дівчина кличе: «Любий!»,
а звідтіль чути материн голос: «Грицю!»
Жолудь сам собі котився по стежці,
а гукнула зірка — взяв та й спинився.
Все питає стежка жолудя: «Де ж ти?»
А листю дубовому падати низько...

* * *

Василь Йосипович Гладкий передав Д. І. Яворницькому
для катеринославського музею шаблю свого батька,
подаровану тому свого часу турецьким султаном.

Кому ж її передавати, Дмитре?
Козак пропав — не докричусь, кричу...
Сльозу в очу холодний вітер витре.
А що шаблюці до мого плачу!
Бери хоч ти: в музеї поховаєш,
де лише випадкові «гніздюки»
між чаркою та салом з короваєм
наважаться зирнути навкидьки.
Навряд чи хтось благатиме як бога
(хоча... А може?.. Всякого бува):
віддати шаблю Йосипа Гладкого,
якщо над світом зблисне булава.
Приснилося, що й сам я ненароком
коня придбав, бо не яка ціна,
сідло і збруя — то вже не морока...
А встав — тяжка нога для стремена.

НЕСТОР МАХНО.
УКРАЇНСЬКА РЕВОЛЮЦІЯ

Більшовики розбили наші лави.
«Бумажна» революція ляка.
Балакуни й писаки хочуть слави.
Очолять маси. Тільки зда-ле-ка.
Ви думаете — влада вам pomoже
позбутися правічного ярма?
У місті пролетар при владі кожен,
а для селян ця влада — знов тюрма.
Хтось вождь, хтось пан, мене прозвали батьком.
І літні, й молоді — всі заразом.
Я про стількох дітей не мав і гадки.
Та раз прозвали, значить, є резон.
І є резон без нагороди й плати
обороняти люд простий од влад,
ворожу кров і власну проливати
за наш новий, за наш безвладний лад.
Бо стільки тронів на людському горі
всіх революцій і опісля й до!..
Окрім центральних рад і директорій,
червоний Пітер, тихий білий Дон.
Я плачу, коли чую крик чайний
звідкільсь із-понад плавнів Сиваша.
Не помстою, любов'ю до України
горить душа. Горить моя душа.

ПРОЛОГ
ЗАМІСТЬ ЕПІТАФІЇ
ВАСИЛЮ ЕЛЛАНУ

Від чернігівської хати
до червоної труни —
то блакиті забагато,
то замало жовтизни.
Молот пада на ковадло,
серце груди розрива...
Не зозулі накували —
закривавлена трава.
Комнезами, комсомоли,
похоронні рушники —
по Європі бродить молох,
заверта на Соловки.
І летять у вирій душі,
і прийма тіла земля —
старших, менших, середульших
до омани світлий шлях...
Від чернігівської хати
до червоної труни —
то блакиті забагато,
то замало жовтизни.
Понад шляхом сонце світить
крізь свинцево-чорний жах.
Йде Василь у теплім літі,
рве волошки у житах.

* * *

...в складчину царя купили,
в складчину вождів придбали,
щоб і в нас було не гірше,
як у грамотних європ.
Назбиралось стільки пилу
на багетах, п'єдесталах,
і пожовкло стільки віршів
невмирущість їхню про!..
Що, повірте, вже не спиться
ні Безбатченку Івану,
ні його дружині Химці,
що із приказки прийшла.
Півень крутиться на спиці
(все б ти, капосне, клювало!)..
От на тебе б тих ординців,
знав би, як сповнять діла!
Кажуть, бачили на ринку —
купка віршів продавалась,
щось загорнуте у віхоть
і новенький п'єдестал..
Краще не займайте Химку
і Безбатченка Івана,
бо ніхто в них і для сміху
навіть ціну не спитав...

* * *

Ми пролітаєм вздовж шорстких перонів,
ми їдемо ув одному вагоні,
де двійко завербованих гуцулок,
сторонніх не соромлячись, співають,
в циганки на руках мале дитя,
що пазуху матусину вивчає,
дівча із перснями на пальчиках тоненьких
і той солдат, що вийшов покурить.
А під вікном, неначе чорт веселий
ще й загорілий, мов солдатський чобіт,
спішить собі на пироги до тещі
якийсь приبلудний нетутешній негр.
Щербатий синьоокий монголоїд,
немов оце з Орди якраз примчався
та й став Павлом з сусіднього села,
везе з роботи (звісно що) шабашку —
поремонтує палісадник завтра,
щоб чорнобривці сіяла жона...
І нам гуртом не тісно і не твердо,
і нам на раси розділятись зайве,
і ми тепер сусіди по вагону.
І ми усі земляни. Земляки.

* * *

Шотландські танці на мечях!
Грузинські танці на кинджалах!
Українські коні заіржали —
невже ж ніхто не поміча?
Вслід за Джокондою спішать
мадонни з дітками малими...
А Чураївні відкоша
дають парижі та берліни.
Не стугонить орда в полях.
Дуби не б'ють поклонів ляхам.
Та щось пала Чумацький Шлях
якраз понад Муравським шляхом.
Розпродать легко рушники —
оті, із батьківської хати, —
щоб потім руку простягати
з надією на мідяки...
Гуля душа без кунтуша.
Овва! Ми — атеїсти нині.
Та коли в чомусь є душа,
хіба не в пісні України!
Дивлюся в пам'ять з-за плеча —
... на панщині пшеницю жала...
Й шотландські танці на мечях...
Й грузинські танці на кинджалах...

* * *

«А мамонти вже вимерли давно».
Супутники нам вгадують погоду.
І я вже не дивуюсь «луноходу»,
знімаю, хоч німе, своє кіно.
І камера дзижчить, як зла оса,
і ласим оком зазіха на просинь —
легкі хмарки лишити в кадрі просить...
Та хай спочинуть трохи небеса.
Стоять незрушно, наче скіфські баби,
на залізничнім насипу жінки,
в руках демократичні молотки
по-пролетарськи мостяться незграбно.
Вже вкотре освистали поїзди
юрбу оцю, наївну й допотопну,
та треба ж полотно й залізне штопать
рукам жіночим, од іржі рудим.
В транзисторі похрипли «Пісняри».
— Дівчата, мо', «Дубинушку» затягнем!
І світлофор ще довго, мов затятий,
червоним їм світитиме згори.
І рейки в унісон їм загудуть,
і молоти ударять, як на сполох...
І дивуватись довго буде поле,
що поїзди притишують ходу.
Дві цівки під колеса упадуть —
на них іржа кривава ген за обрій.
Неначе звір, поранений і гордий,
пройшов, передчуваючи біду.
Я все дивлюсь німе своє кіно
з середньовіччя чи палеоліту...
Й не віриться в двадцятому столітті,
що мамонти вже вимерли давно.

ПАРК-ЦВИНТАР

Скільки тут поховано світів,
під зеленим споришем веселим!..
Ми сьогодні, майже як святі,
над світами кроки свої стелем.
Шани генеральський мезозой
тисне на чийсь шляхи солдатські,
а з-під нього крок чи спів, чи зойк
споришу завдасть журби зненацька.
І захоче слово Гулака
Україні надто хохлолицій
помирити Пана і Рябка
всупереч монархам і столицям.
Та поки імперський спрут живий —
душить світ в обіймах безборонно —
цілиться Микола Хвильовий...
Тільки ж нащо він крізь власну скроню!
І повзуть з усіх усюд мерці,
в серп і молот вірячи, не в бога...
І кривавий прапор, наче ціп,
стугонить на вітрі край дороги.
...А снігами зимонька спливе —
прилетять сюди, щоб скласти дяку,
давній кропивницький соловей,
молоді актори та собаки.
Ввійде парк в передсвятковий звіт —
там, де якість переходить в кількість, —
й під ногами затріпоче світ,
білий світ на ймення Васильківський.
Я хотів би, щоб назавжди впав
світ, в яким я — жалюгідний гвинтик...
І не треба звати землю ПАРК,
коли та земля насправді ЦВИНТАР.
То не снігом, цвітом замело
і Козачу гору, й степ, і хату...
І сміється небо над селом.
Так і не зуміли поховати!

ПЕРМСЬКА «ЗОНА» ІНОПЛАНЕТЯН

Так душно в цім краю від грішних душ,
що їх тіла давно в землі холодній...
Якщо й вертали, то одне по однім,
зате сюди — по многу і чимдуж.
Звикалося до зеківськнх харчів,
кому, звичайно, вижити судилось.
Тут не було передової й тилу.
Тут влада і закони ні при чім.
Два виходи при вході одному.
Теорія Ейнштейна непридатна.
Коли ж надійде підсумкова дата,
душа — у небо, тіло — у пільму.
Тому й не дивно, саме уночі,
покликані сюди космічним жестом,
летять казати про нове пришествя
старих земель старі відкривачі...
Я носом притискаюся до скла —
а раптом НЛО з-за горизонту!..
Як душно уночі, напевно, в зоні.
Шукають душі, де ж це їх тіла...

ЩЕ РАЗ ПРО ОХОРОНУ ПРИРОДИ

А на землі все більше собак...
Вони а людьми до того жити звикли.
що вже й не втямиш, хто з кого взяв приклад
вважати так, що істина в зубах,
тримати стойку рівно, як струна,
команди ждати довго і терпляче,
щоб потім від огризка рід собачий
судьбу свою щоденно починав.
Хоча собаки н від вовків пішли,
та не з добра, звичайно, що поробиш,
вівчарки чистокровної породи
хвостом виляти вміють ще з малих.
Невже ж таки не видно нам себе,
все більше рис — осанка, навіть прикус —
собачі чисто, що даремно критись,
проти вовків, звичайно, не цабе!..
Вже перед деким вміємо стоять
точнісінько немов на задніх лапах —
ще виростить хвости б нам, бідолахам,
кортить, бува, для діла повилять.
І зуби ріжуться — дивуємось, ти ба! —
не зуби мудрості, а просто гострі ікла...
Навряд чи винен гицель або лікар,
що на землі все більше собак.

* * *

Державу правили
царі
і воєводи, і псарі,
чийсь батьки і їхні діти,
і маркітанти, і пііти,
вождь всіх часів і всіх народів,
великий спец полів-городів,
довгенько мав державний розум
значний лауреат у прозі,
цивільний розставляв пости,
та всіх розставити не встиг,
отримувала спецквартиру
іще одна особа сіра...
Наступний хто?
Згубився лік...
Невже порядний чоловік?!

* * *

Немов у від'їздах —
в квартирах міських, як в готелях
Немов ненадовго.
Учора, здається, звідтіль,
де в хатах дідівських
тримаються міцно за стелі
гачки для колисок
в чеканні нових породіль.
А ми утікаєм:).
ніби штовхає родимець,
від чорного поля
і від золотого зерна.
Що русичів давніх
штовхав у Дніпро Володимир,
так знав же напевно,
яка візантійству ціна.
Стрибоги й ракети»
реактори і берегині —
хто нас берегтиме
й чи зможе від нас вберегти?
Куди заведе —
до спасіння, а чи до загину
оце незбориме бажання
аби неодмінно втекти?
І що Володимир,
спинившись на київській кручі,
упевнено й міцно
тримає важкого хреста,
чи все-таки чує
крізь нашу правічну дрімучість,
як віра в повернення
в нас у самих пророста!..

КРАСНА ПЛОЩА
В МОСКВІ
НАПЕРЕДОДНІ
ПЕРШОТРАВНЕВОЇ
ДЕМОНСТРАЦІЇ

Другий зліва мовчить,
сірим каменем ставши.
Що зумів, те вчинив —
біля цвинтаря Кремль!..
Хай шукає причин
нездогадливе стадо
й бережуть мовчуни
по-сусідськи секрет.
З полотна задля мас
бородатиться червінь,
мавзолейне багнеття
відлунити щоб,
солідарність росте
в обнадійливих чергах
інтригуючим цінам
епохи КООП
Тут афганець-герой
і недремний фарцовщик
полірують бруківку,
чекаючи свят.
І юрмиться народ,
як в театр Образцова.
Продавали б квитки вже —
гулять, так гулять!
Лобне місце веселим
вогнем прапоріє.
Мінін каже Пожарському:
— От, брат, діла —
чужакам-новоселам
сонце світить і гріє.
Нам хіба що пожалітись —
не згоріла дотла...

* * *

А в Чорнобильській пущі
руським духом не пахне,
а в чорнобильських хащах
все кує невсипуща.
Під кожнісіньким дахом
чорні двері, мов паща...
У Чорнобильській пущі,
у чорнобильських хащах.
То невже ж це навіки
тепера пропащі?
А були ж ми товкущі,
а були ж ми трудящі —
у Чорнобильській пущі.
Нащо землі нам кращі!
Поверніте нам наші,
де лишилися душі.

Там віконниці плачуть,
за покійними наче.
Ми живі ще одначе —
не до поминок, значить.
Над лікарнями клекіт
й не закрити кордонів —
то вертають лелеки
помирати додому.

* * *

Що вам, донечко, болить?
Хто вас будить серед ночі,
щоб свою важезну ношу
вам на плечики звалить?
Би так страшно кричите
поміж зим і поміж весен...
Не лаштує добрий всесвіт
нам ячко золоте.
Розум, досвід — замалі,
щоб утямити зуміти,
чом кричать маленькі діти,
хоч болить усій землі.

МОЛДОВА. СТАРИЙ ОРХЕЙ

Кераміки уламок до щоки —
просяк він димом, часом і землею,
понад прозорий пролісковий легіт —
тепло живої доброї руки.
З віків підкови, списи і полки
із-під намиста, глечиків і літер...
Крізь мене тупіт днів проносить вітер
і поклик чийсь, далекий і палкий.
Не буду знати, голос в ньому чий,
а лиш боюсь в двадцятому столітті,
щоб світові не впасти, не змаліти...
Уламок часу полином гірчить.
На березі просмолюють човна
й тривожно гуси підіймають крила,
аби високий великодній крилас
врочисто свою службу починав.
А на уламку — лінії життя,
як на чужій невгаданій долоні,
не блякнуть, не зникають, не холонуть,
відлунюють моїм серцебиттям.

ПРОЩАННЯ З ЦИНЦИННАТІ

З.-Л. Мельнику

З вами розстатись я не готовий ще,
нащо ви плачете, пане Зіновію?
Але гряде цинциннатське летовище,
в нього в полоні знову і знову я.
Наче ясир при татарським чамбулі —
міцно аркан упивається в тіло...
Тільки учора ще ми всі — прибулі.
Скільки ж не днів, а пісень пролетіло?
В ночі безхмарній знайома Ведмедиця —
все не вдавалось ніяк упізнати її
після тривалої ожеледиці
в місті летючих зірок — Цинциннаті.
Як нам ходилось тут, як нам сміялося —
зелено, світло, домашньо, родинно —
пані Оксани писанкоявлення,
пані Лариси співаюча глина,
їм же не мед — безгоміння нічного
ждати світанку в непрошеній тузі.
Крім України, не сниться нічого
крізь колискову забуту матусі.
Схлипне бандура, квітка зів'яне
на рушнику, де по білім червоне...
Вдарять громи весняні нагаями,
наче відлуння Почаєвих дзвонів.
Видно під сонцем дороги і храми,
видно і думи, і слово, і діло.
Плачте, Зіновію. Плачу із вами.
Плачеться в день у важкий. В понеділок.
Я вже кричу з літака, та не чуто вам,
що в цім краю я сторонній і лишній.
Наче вертаю з України майбутньої
в рідну, прокляту Україну колишню...

ДЕНЬ НЕЗАЛЕЖНОСТІ. ХАРКІВ. 1992

Учорашній майдан
даремно склада нові резолюції,
Мітингуючі знехотя
лають старих вождів,
позаяк
страшно ораторам,
врешті кінчаються колись революції —
безкоштовне дійство для беззарплатних зівак.

Тяжко-тяжко зітхають
отари зневірених натовпів —
при своїй Україні,
неначе заціпило рот,
знову пастирі, паства,
батіг у руках маразматика...
Розгодинилося наче ж
і вірилось — будем народ!

Учорашній ракло —
нині неперевершений тлумач тори,
вгинаються під жувачками
полиці — безчерговий шоп,
магазин «Продукти»
сором'язливо опустив штори,
а демократ кабінетний
ласо косує на синьо-жовтий шовк

І яке йому діло,
що вам рачкувати набридло!..
Чи Москва, чи Америка —
всього лиш один переліт.
Знов у ярмах реве
споконвічне туземне бидло,
правда, не на червоному,
зовсім на іншій тлі.
Учорашні гасла
торішнім листям стеляться долі,
інтернаціональні імущі
узгоджено розривають пута рас,
а над майданом світиться
місяцем вповні долар
і бовваніє в сутінках
закований нами у бронзу Тарас.

* * *

Заступники вітру
заступники тиші
заступники вістер
заступники дишел

заступники мітел
заступники світла

заступники крику
заступники криги

заступники міці
заступники місця.

* * *

Час для залізних дверей розчиняється,
сейфів залізних і кулаків,
залізні дзьоби прокльовують яйця —
тріск шкаралуп не змовкає навкіл.
Світ опанують не птеродактилі
(мила архаїка тихо дріма!) —
Істин новітніх вдатні редакції,
пнуся второпати, тільки дарма...
Мрія крилата — вчили у школі,
думка крилата — геній прорік,
бідному — поле, вольному — вольво,
а шкаралупи для недорік...
Може, залізну купити рушницю?
Музика — туш! Наливайте бокал,
патріархальний відсовуйте шніцель
в час для залізних курчат табака.

* * *

Поетами назбирані пляшки
воістину цінують, наче вірші,
в яких слова були б, напевно, віщі,
коли б вони воскресли з-під руки.
Бринять у торбі, знайдені вночі,
де сутінки густі перед світанням,
рядки і строфи, може, й не останні,
скляними голосами кленучи
їх автора, точніше шукача
нехитрого покинутого скарбу...
А він кому свою повіда скаргу
на темряву, на скруту, на печаль?
Задивиться, як рожевіє тло
при золотій осінній горошині,
сахнеться від ранкової машини
і висипле на розі бите скло.

* * *

...І мені не терпілось знайти вихідну точку і формулу.
«Бродяги». А. Рембо.

У точці відліку і формула ж, звичайно, —
в ній змінна прагне вічності дістатись.
Сяйне з віків билінкою Почайна,
в чорнобильським вікні злякавшись татя.

Константи костеніють флегматично
і змінна атрофується помалу,
і ми — до її графіка дотична,
і точки вузлик ледве нас тримає.

Розламуються з хрускотом епохи,
народжуються знов сини і дочки.
А формулі надіятись на бога?
А на дотичній тільки точки, точки...

* * *

Знов живемо в страшні часи Руїни —
чужі вовки не згірш домашніх псів
впились зубами в тіло України...
Хоч, слава богу, ще не вмерла Січ!..
Та до рятунку, ой, як далеченько.
Блищать мундири. Знай скрипить перо.
Коли ще той народиться Шевченко!
Коли іще застогне той Дніпро!

* * *

В жебрацькім скупердяйстві є резон —
дбання про день грядущий в сні грядущім
і не сухар в сумі, а хліб насущний,
і рай, коли про хліб насущний сон.
Він м'якне в роті, надійшла пора —
хай заздрять жебраку царі й владики,
хоч щелепи спішать й зіниці дико
за цей бенкет усе ще сіють страх.
І вилиці здригаються у такт,
і ріки ноту від джерел до гирлів,
й солодкий трепет — з рота вже не вирвуть
то ж запихайсь і замикай уста.
Надійде втома і тепло за мить
наповнить жили, тіло все огорне...
Змести б крихти до щедрої суми
на день грядущий, а можливо, чорний.

* * *

Про шлях людського роду від тварин
говорить кожна фраза дарвінізму,
а далі — виростай, мовляв, твори,
поки тебе лиха година візьме.
З-за ґрат у зоопарку лоб у лоб
колишні звірі і майбутні люди
із сміхом бачать, як і з ким було,
із ревом ждуть того, що з ними буде.

* * *

Луска зміїна і пташині крила —
то, виявляється, одне і те ж...
Різницю мла завісою закрила —
повзуть, летять, а ти собі ідеш.
З відразою зміїний дотик терпиш
крізь задрість щодо птичого пера,
хоч істину твою усі люстерка
розвіяти, на жаль, спроможні в прах.
Придивишся: у їх несхибнім полі
так тривіально — не хто-небудь, ти ж
повзеш в печеру, мов прадавній полоз...
Та уві сні усе ж таки летиш.

* * *

Мечем дамокловим над нами страх
війни,

пожежі,

пошесті чи зради.

У різних інквізицій на кострах
до нас любов спішила на пораду.

Костри і зливи не беруть меча,
але невже нам не відчутно болю
від полум'я,

що вперто твердить:

«Час

од страху повертатись до любові!»

* * *

Самці-цикади грають на цимбалах —
в тій музиці і камінь, і трава...
Триває день — вона суцільний спалах,
надходить ніч, а музика трива.
Ні грім, ні шторм не стане на заваді,
хіба пожежа знищить все дотла,
та й то десь там, при річці, на леваді
звучить-таки, планида вберегла.
Не час їй затихати — котить літо
по морю сонця бубон золотий...
Це вже коли музик обсядуть діти,
а потім ще й осінні холоди.
Та світу і в комасі жити гоже,
а вчені кажуть — нібито німа,
та є цимбали, і когось тривожать,
є музика, хоч голосу нема.

* * *

Мілкі дзеркала, вибита бруківка.
Знак рівності поставлений між ними.
Бо зазимкам — чи брунька, а чи гілка...
Мовчить при них вчорашній пагін зливи.
Хоч по-чумацьки звірені зіркам,
хоч по-козацьки навчені на війнах,
ми — жухлий лист вітрів морозовійних,
ми — втопленики цих мілких дзеркал.
Хто віку втяв нам, як не ми самі!
На те і зазимки, щоб зливи пам'ятались.
А завтра враз протне зелений галас
щербатий брук не нашій вже зимі.

ДОРАДЧИЙ
ГОЛОС

* * *

Хіба я винен, що в мені
живе, живе душа лелеча
і на світанку чи під вечір
мене зриває в небо з ніг.
І я не втриматись боюсь,
хоча в земне тяжіння вірю,
в усьому хочу знати міру
і вперту правильність свою.
Я метушуся на землі,
очей до неба не здіймаю
і не кажу — часу немає,
мов поза часом взагалі.
Але буває: на якійсь
сільській водонапірній башті
лелечі крила я побачу,
що ріжуть небеса навскіс —
і ошелешений мовчу,
немов чекаю, що покличуть.
А тінь їх хльоска по обличчю.
І все здається, що злечу.

* * *

У кухвайчині над санчатами я,
полозок лиже сіно з-під снігу талого,
на батькову вдачу схожа моя —
хлопці взяли та й побили, змалились.

Рип собі рип до морозного дня —
їду підводою вранці, як сниться,
капустяним духом — морозеня,
жаль його — піше пішаниця.

Під чайками осіння шибка заплакана,
од діда мантачка з косою балакає,
з прихатника осиротіле шило гада,
коли вже й мені жаба цицьки дасть...

А я пролітаю над шляхом битим,
а я не спиняюсь над дідовим житом.
Мати питає, чи не боюсь летіти.
Впасти боюся, щоб бачили діти.

* * *

Іграшки в магазині,
як ви пахли тоді,
коли батько для сина
вас придбати хотів?!
А в кишенях дірявих
гуляли вітри —
хоч ізліва направо,
хоч донизу згори.
Іграшки — то для інших
чи кращих дітей...
Батько носа не вішав:
— Не журися! Пусте...
Поживуть у них трохи
і до тебе втечуть.
Хліб солодкий з дороги.
Чорний. Їж досхочу...

МИТЬ
ДАВНЬОЇ
СТЕЖКИ

поруч зі мною
Катя оката —
за маминою спідницею
підбіжком

кіскою
вказує на мене,
скаржачись своїй мамі,
що опукло так
її називаю,

я ще не знаю,
від чого
мені так весело —
від окрайця,
що з торбини пахне,
чи од того,
як перекочуються
квасолини отого
котяоката

* * *

В паровоза іскри з-під коліс,
бо важкий состав — ніяк не зрушить...
Підсипав пісочку машиніст,
косував па світлофора скрушно.
А поки вагон рушав передній,
в задній устигали влізти ми —
всі огулом традиційно вредні
і такі чумазі, мов дими.
В залізничній сорок п'ятій школі
не з попутним вітром навмання
з паркових проіржавілих колій
«під'їжджали» добувати знання.
І співалось нам пісень бадьорих
про зупинку і про паровоз.
І ніхто не сумнівався в хорі,
що у пісні про усе всерйоз.
Кажуть, ніби паровоз спинився.
Кажуть, що швидкий нас обганя.
У вагоні задньому не спиться —
ми усе ще їдем по знання...

* * *

Я — вчитель зелений. У мене ще
сліди заводські на долонях,
та зошитів повен ранок ущертъ,
і в них тепер я у полоні...
А скільки дітей! І усі — мої.
Яка з мене квочка? На сміх курям.
Та ще (як на зло!) за вікном — солов'ї.
Отож! Побули б ви в моїй шкурі!..
Шумить електричка дверми на зупинках –
перпетуум мобіле!
Мене поцілує, ставши навшпиньки,
дитя моє — зна, зморений.
І я не захочу думати зле,
зошитенята гортаючи...
Земля собі чорна. Знаю, але
вона ж таки обертається!
Це буде в якомусь із тих днів,
де мати около ледь підсинить...
Де батько чоботи шити вмів
та ще гордитися своїм сином.

* * *

Живу в епоху теплого дощу,
коли у вікна заглядає квітень...
Мої слова в забутім заповіті,
немов холодний дощ, що вже ущух.
А теплий цей

                    слова нові спліта
про неї і про нього, і про вітер,
що в їхні душі, юні і правічні,
зеленоперим птахом заліта.
І в дим зелений вогнище пливе,
в зеленім дні

                    вона зеленокоса —
ніхто іще не зна про те, що осінь
обох врізнобіч згодом позове.
І я собі, напевно, не прощу,
що днем зеленим встиг переболіти...
Але

                    уже народжується літо
в оцю епоху теплого дощу.

* * *

І дощовий черв'як живе,
вдоволений усім, звичайно.
І ні веселій, ні печальний
його життєвий шлях увесь.
І я живу — біжу по днях,
немов по шпалах...

Вслід?

Назустріч?

І хтось мене переганя
з таких, як я, на світі суцїх...
І вірить:

по собі лиша
щось, крім розбитих черевиків...
Без віри не живе душа,
як віра без душі не звикла.
Та навіть якщо ти Гомер,
у некролозі зміст звичайний —
«Раптово й передчасно вмер».
Чи жив,
раптово й передчасно...

* * *

Десь на глобусі зеленім є точка,
там сиділа незграба в куточку.
Я спинився, пробігаючи мимо —
саме клята не знаходилась рима!..
І з безримного отого куточка
так повіяло впритул холодочком. —
Все одно робити нічого, незграбо,
то й пропажу пошукаємо разом!
Ми од неї чи вона од нас тікала,
нас вона чи, може, ми її гукали.
Автоматам телефонним відомо,
чом узимку в них тепліш, ніж удома.
Поки все те з нами рима творила,
бачу, вирости в незграбоньки крила.
Йти крилате по землі не схотіло —
підстрибнуло, знялось, полетіло...
Що летючому ходячого кара!
Автоматам телефонним поскарживсь...
А з дванадцятого поверху хати,
кажуть, краще самогубцям плигати...
Я не пробував, признаюся врешті,
для ходячого летіти много честі!
Тож по глобусу зеленім блукаю —
й досі риму проклятушу шукаю.

СЕРЕДИНА КАЗКИ

Жила собі, була собі баба Харитина,
нафталіном і кізьми пахла замкнена скриня.

Біліли дрібно, як голубині, ячка у скрині,
світилась при нежитю крізь віко шипшина.

Кози ходили — замок хотіли розбити,
кури клювали — думали, що там жито.

Коли у довгій скрині понесли бабу Харитину,
водянка порожня розсохлась у сінях.

Ходило круг хати хазяйство, нюхало стіни.
А я не міг згадати лица баби Харитинн.

* * *

Був мій дід по батькові — хлібороб.
Колективізації не зборов.
Раз удавсь характером не з лакиз,
то по нім заплакали Соловки.
Влада Соловецька. Хто не звик,
знайте, і мороз тут — більшовик.
Прапори над табором для краси,
дід не знав, а валянки попросив.
І до вже колгоспного, до села
те прохання пошта принесла.
Поштарі-ударники при листах.
Ленінці і сталінці на постах.
Там, де світом править Сатана,
годі допитатися, в чім вина.
Валянки поїхали, де краса.
З тих, що мерзнуть, вибув адресат.
І проста історія, й не проста,
а над дідом віхола без хреста.
А над нашим табором прапори
до якої все-таки, до пори!
Син мене запитує, де мій дід.
Хоче знати батьківський родовід.
В Соловки збираючись, не в кіно,
захоплю і валянки заодно.

* * *

Тихий горбик за городом.
Хрест, казали, хтось украв.
Ну, а я не думав зроду,
що була в мене сестра.
І вона мене не знала,
тільки знала, що війна...
І надії жити — мало,
мабуть, знала теж вона.
А над хатою літали
хижі птиці у хрестах.
І неспіхом світало,
і спішив у хату страх.
Тихий горбик. Одшукати б.
Скоро снігом занесе
слід од нього і від хати...
Чи згадає мама все?
Натомлюся у дорозі,
опинюся край села.
Мовчки сяду на порозі —
в мене теж сестра
б у л а.

* * *

Олівцем червоно-синім
я в дитинстві був багатий
і любив усе красиве,
кольорове малювати.
В юності між кольорами
відзначав знайомі здавна
в небі понад прапорами,
в стрічках батькових медалей.
Ув акваріумній призмі
риби в сина проживають —
серед цих усяких різних
є червоні й сині навіть.
Може, й так, що все по колу –
кольори і люди, й дати,
гімн дитинства — колискова
і телесики-солдати.
Вже розказувать не треба,
як у серце б'є морозом
сонце чорне в білім небі,
чорний цвинтарний чорнозем.
Бачу я усе виразніш
крізь червоне і крізь синє
чорні руки чоботарські,
хустки маминої іній.

ІНТЕРМЕЦЦО

Коли обридне вічна суєта,
з так званою «громадськістю» контакти,
мені смертельно схочеться антракту,
щоб лиш людина і земля свята,
щоб зник постійно діючий спектакль —
ходіння вічне по серцях і душах —
це не під силу і залізно дужим —
кому в житті потрібна роль Христа!..
Бо скільки можна: клятви та слова,
бо скільки можна бити себе в груди!
Ми все-таки не молоти, а люди,
й життя собі поволеньки сплива...
І хто ж тоді відпустить нам гріха,
як діти нас одважаться спитати:
«А все-таки скажи по правді, тату,
навіщо ти про білий світ брехав?!».

* * *

В тих площинах, мабуть, і сходяться
місяці з кометами, оповіді з морями.
«Дитинство», V. А. Рембо.

Споріднені з моєю інші душі,
про безтілесність не моя печаль,
стає душа в оточенні їх дужа,
а тіло вгадує тепло плеча,
коли ще не розкрились парашути
й політ зухвалий некрилатих птиць,
за свистом вітру зайвих слів не чути
й думок, без котрих можна обійтись.
І в поглядах, і в стропах нервів струми —
кільце рвонути б не для куражу!..
Стікається тепло сюди по струнах,
де я над павутинкою дрижу.

* * *

Не терпить море кострубатих —
все підганяє під овал,
неначе істину в дебатах
з камінням хвиля здобува.

На впертих не трима образи —
настане згоди їх пора...
Лиш тих, що піддаються зразу,
на порошок перетира.

* * *

Мушмула зацвіла,
попливла
і бджола спроквола
крильми лагідно грає,
мушу вплав
діставатися хвилі тепла
звіддалік із мого,
із холодного краю.
Хижим зазимкам
зздрити
зайва жага —
наші вогнища жевріють
в темряві спрагло,
хистко
засвіт
замариться
сива юга
й понесе мене звідси
усупереч страху.
Я — на крилах свавільних
билина зела,
що в холоднім вогні
не згоріло.
Шелеснуть звіддалік
інші крила —
попливла,
зацвіла
мушмула.

ТОДІ Я ЗРОЗУМІВ

Ми вгору дерлись, а один — з протезом —
екскурсоводші говорив про те, що
йому не вперше так — без ніг у гори
(якщо ж востаннє — невелике горе).
Він сердився. І милицями гунав.
І вперто рухавсь, закусивши губи.
А ми з обох боків його під лікті,
неначе змовились, бо жаль — каліка!
Та він послав нас. Тих, хто був поближче.
Куди? Казати голосно не личить.
Тоді я зрозумів, то злочин бачить
людину, котра від безсилля плаче.
...Вернулись ми, облазивши печери.
Смеркалося. Якраз була вечеря.
Та раптом угорі спочатку тихо
почувся сміх. А потім — ніби вихор,
відлунням регіт нам у вічі вдарив...
Хіба ж отак сміється хто надарма?
І ми впізнали, голови задерши, —
це він — отой, що вже йому не вперше
Його жаліти? Ні, нема потреби.
Він ближче за усіх нас був до неба.

ПІСЛЯ ДИСКОТЕКИ

Снитиметься натовленому диск-жокею
темно-синя платівка неба
з центром на Полярній зорі.

Снитиметься найоб'єктивнішим
аборигенам собакам
земля без ланцюгів і дворів.

Снитиметься заїжджому художнику
впіймана саме ним
гармонія палітри морського дна.

Снитиметься дружині свого чоловіка,
що вона у нього ж таки
ну зовсім одна.

А моєму сину гратимуть грамофонні труби
синіх, лілових та фіолетових
кручених паничів.

А я вже вкотре нестерпно довго
перепливатиму ніби Чюрльонісове море,
на ранок забуваючи, що було уночі.

* * *

Він чорним був і звали його Бім —
якщо по правді, то не без породи, —
веселий цуцик із місцевих родом
виставу циркову давав юрбі...
Він танцював і лапу простягав,
звичайно ж, без апломбу й остороги,
хоч не було улесливості й трохи,
лиш здивування від чужих вагань.
І м'ячика зелений апельсин
господар Бімів підкидав угору,
звичайно ж, задоволений і гордий,
бо пудель був не те що інші пси.
Він м'яч носив по колу, вибирав,
кому його наступному віддати,
і так у вічі прагнув заглядати,
неначе щиро всім бажав добра.
Цій, в кого вії стримано бринять,
тому, що погляд з уст її не зводить,
в компанії хіповій — верховоді...
Й минав, немов кололася стерня.
І карим блиском всіх очей торкався,
у них йому лиш зрозуміле бачив.
Усе кружляв. Усе шукав, шукав...
І вибирав довірливі. Дитячі.

* * *

Коли протряхало заплакане скло
і тішив тайм-аутом Спаського Фішер,
на любительську виставку НЛЮ
мене погукала в порту афіша.
Пронизливим протягом зал пустий,
а я радів, що, поки не смеркло,
ще раз їх на фото зустріти устиг
у переддень відкриття Америки.
Нехай мене світ підіймає на глум,
туземцям шлю чуття глибокого суму...
Якби ж то почув Христофор Колумб
чотириоктавний плач Іми Сумак!
Пливу серед нього повз фотокартон —
космічні брилики і псевдодзвони —
новітній Колумб, а чи Вашингтон
інопланетним ладаном із амвона?
Чоловічки чотирипалі... Зелена кров...
Свідчать — у мертвих волосся майже сиве.
Вони, мабуть, теж вірили у добро
й хотіли, щоб ми з вами були щасливі.

* * *

На вбивство в гицеля резон:
собака — не людина,
курортний в розпалі сезон
і стало на годині.
А друг людини — то в кіно
та ще в казках дитячих...
Руді, рябенькі — все одно,
хоч зоряні в придачу.
І зашморг, і рушниця є.
Хай дітлахам навколо
вороже ремесло твоє,
та в них дорадчий голос.
Про плями крові на траві,
про псів забудуть скоро...
Одного звали Баскервіль.
Ми з ним ходили в гори.

* * *

Годують голубів татарин і татарка —
обоє молоді із виглядом гостей —
йому у джинсовім костюмі жарко,
у неї плаття барвами цвіте.
Клюють із рук птахи непохливі,
їй до лица всміхатись голубам.
А він звекає не шукати привід,
щоб сонячно цвілось її губам.
Ідесь поміж далеких полустанків
блищить вікно сяким-таким теплом —
піщинка у пустелях казахстанських —
скло, мов сльоза, а чи сльоза, мов скло.
Устали і пішли в сімейних справах —
збудують дім і діток заберуть...
А я лишивсь один на лаві скраю
хазяйство їхне годувати з рук.

* * *

Щодня його на березі я бачив,
він акуратно вибирав каміння
з-під ніг, неначе рушничок стелити
збирався для весільного обряду.

Годинника звірять по ньому варто б.
І як це називалося — зарядка,
молитва або спомин чи надія
на ту, якої поруч не було.

Він так старався, чоловік засмаглий
з тоненькою безкистою рукою,
що проступала п'ятірня й світилась
на талії супутниці його...

* * *

В черзі за квітами тільки жінки
поряд із ринком, прямо на розі.
Крик хризантем по незримій дорозі
їм повертає схологі роки.
Вдарить у вічі пречистий туман —
давньо комусь усміхається жінка,
мов над кайданно надійним тяжінням
щось дивовижне її підійма.
І озивається аж з-під небес
голос іздалеку: «Де ти, кохана?
Я виглядав тебе з раннього рана.
Як я хотів дочекатись тебе...»
Пух пелюсток поспіша за дощем,
море солоним прибоєм накриє.
Тільки ж дивіться, над хвилями крила
сиву сльоту розбивають ущент.
Мружусь, неначе від сонця дитя, —
поряд із ринком, прямо на розі,
крик хризантем, по незримій дорозі
з вирію білі лебідки летять.

* * *

Коли в будинку світла враз не стане
(чи фаза зникла, чи електрик зник),
з шухляди тихо свічечку дістану,
і засвічу, і погашу сірник...
Спущусь, не поспішаючи, по сходах,
а надворі здивуюсь залюбки,
яка самотня і чужа погода
і як незвично високо зірки.
До них звикати доведеться довго
(вдивляючись, сльозину не зітру) —
зоря упала, помолюся богу,
щоб не спішили умикати струм.

* * *

Академічний дельфінарій
і драмтеатр академічний —
за відображення реалій,
поки не випаде імпічмент.
Глядацький зал такий просторий
і є проблеми із Мінфіном
у академіків-акторів,
у академіків-дельфінів.
І може трапитися скоро,
що глядачі поперемінно —
якщо в дельфінів, то актори,
якщо в акторів, то дельфіни.
А я в касири — чим не вибір!
Квитки продати теж не проза —
з дельфінів братиму лиш рибу,
з акторів... ну хіба що сльози...

* * *

Полишались в учора
шкодні дами при таліях,
відчайдушних пляжників
із падолистом змело,
лідером дощик
у доміношних баталіях —
не захотів, нетяга,
щоб величали «козлом».

Фотосалонні триноги,
інвалідські милиці,
на вітрині у затишку
захолола оса...
Ялта схожа в негоду
на велику помийницю,
точнісінько як я при ній —
на бездомного пса.

Врешті розбіжні
курортники і прибиральники
(тотожні у ставленні
до банального «се ля ві»)
розщедряться на окрайця,
у випадку крайньому
хоча б спересердя хтось
погладить по голові.

* * *

Скрикнула чайка, мов скригнула хвіртка,
стежку злякавши в тугих споришах.
Шторм — він не тільки розбійник, повірте,
часом у сильного добра душа.
Ходять вздовж берега, ловлять на спінінг
батько й два сини, скільки хто встиг.
Не Афродіту з білої піни,
кілька колод, почорнілих, товстих.
Ще попоскаче потім сокира,
ще наспівається пилка, заждіть!
Мати й дружина всміхаються щиро,
в бороду хвацько покректує дід.
Скрикнула чайка... Не Афродіта...
Ще попоскаче у холоди...
Скригнула хвіртка... Мамині діти,
мов часнята біля води.
Їх на обід не спізнитись просили —
буде, мовляв, чахохбілі та плов.
Ходять вздовж берега батько й два сини,
ловлять на спінінг зимове тепло.

* * *

Опісля шторму берег для блукань,
шукання дня вчорашнього абощо,
де море не вщухає, наче площа,
коли від оплесків болить рукам.
І на камінні завжди щось та є:
химерний корінь, постаріла мушля —
щоб роздивитись, поклонитись мушу,
мов за дарунок, що господь дає.
Похмура в'язь вологу зберіга,
та корінь більше пагонів не пустить.
Хтось в мушлі жив на дальніх берегах
всередині спіралі нині пусто.
І ти стоїш собі ні в сих, ні в тих,
як площею затюканий оратор...
Слова й дарунки вміє вибирати
не той, хто поспішив, а той, хто встиг.
Лиш знало б сонце час, коли пора
запеленати все теплом навколо,
а пагін що? — він не вмира ніколи,
якщо коріння вірить у спіраль.

* * *

По будинку творчості сусіди
вибувають,
як вигнанці з раю,
незалежно чи летять, чи їдуть,
та мене по крихті забирають.

Чомусь завжди важче залишатись,
так,
немов од себе відлучатись.

Що ж людина відчува на старість,
поховавши рідних і знайомих?
Чи радіє,
що вона ще вдома,
чи жалкує,
що в живих зосталась?

* * *

Пролопотить назустріч до дверей,
із подорожнього кайданну зніме втому,
щоб він переконався — врешті вдома...
І в мандри вже охота не бере.
Простягне рученята-промінці,
напівзабутого обійме тата —
і буде попід стелею літати,
відсвічуючись у його лиці.

Нехай іще дорога почека —
стою собі край неї — клен зелений.
А над гілками сонечко у мене
сміється так, немов моя дочка.

* * *

В світі реалій
суцільних відскоків і зіткнень,
боже, які ми
усі безнадійно транзитні!..

Так нам не терпиться
конче долати границі,
навіть якщо
ареали належать Любові.
Страх переслідує
раз назавжди вкорениться —
душі врізнобіч,
а долі заюшені кров'ю.

Що в нас бунтує:
чумацьке, циганське, ординське? —
в себе питаємо
з світом чужим наодинці.

РЕЙС МОСКВА — ВАШИНГТОН

...а так хотілось вирости до неба,
щоб грому не боятись і дощу.
На вухо вірші я читав коневі,
він гриз вудила, а мене не чув.
Муравськнм шляхом гупають копита
і мамин голос з-під копит часу,
де братику з копитця не напитись,
де Йвасика на крилах понесуть...
Яких казок мені не розказали,
яких пісень я не запам'ятав!..
Хоч весь увага. Навіть рот роззявив.
Та руту-м'яту снігом заміта.
Од зайця батько загубив гостинця.
Обід — аерофлотівські дива!..
Дивлюсь: на белебні моє дитинство
за спину руку злякано хова.

* * *

Це, чесно кажучи, тільки між нами —
пропонували душі моїй шлюб
і суперлюбячий курвознавець,
і цнотознаючий однолюб...
Поки вони мирову запивали
після дискусії, звідки я втік,
щось у моєї душі побувало —
буцім просилося, чув, на постій...
Власній душі не бажав би ніколи
роль простирадла в нічліжці. Дарма.
Щось притулилось, згорьоване, кволе.
Думав прогнати... Та хай вже дріма.

ПІСЛЯ ПРОЩАННЯ

Чом забагато як для одного —
горя, хоч навіть всього лиш краплина?
Хочеться швидше роздати його —
зла вам зустрілась чи добра людина.
Радість завжди не про око чуже —
раптом спрозорить іще, як на лихо!..
Горем зі мною ділились уже.
Хтозна, чи радістю будуть ділитись.

* * *

Я запрошення отримав до катівні
рідним голосом, сумним і співчутливим,
де розважливо танцюють давні тіні,
грає музика — пахуча, мов олива.
Пасторально ходять лебідь і лебідка,
що їм гуски слобожанський вигин шиї!
Кажуть, кат один недавно також бідкався
буцім, нащо він у дурні та й пошився,
що нема йому путящої роботи,
а листи чужі так болісно читати...
Ну хоч би одненька страта у суботу,
щоб в неділю не благать для себе страти!..
Пожалію того ката-бідолаху,
оковитою наповню добру чарку,
тільки зась йому, щоб гуску та й на плаху.
Хай чалапає додому біла хмарка.
А мене лишайте пустці на поталу —
треба ж статися такому: щоб не вбили,
а довіку пам'ятали, пам'ятали
й не любили, не любили, не любили...

* * *

У барі дим,
у барі суєта,
тут мішма — і поети, і собаки...
А бармен, доливаючи до ста,
із у с і м а вітається обачно.
І ви п'єте.
і я при вас мовчу —
не заважаю плакати хмільному,
ви плескали двоногих по плечу,
надійде черга і чотириногих...
У барі цім,
що звично зветься «Люкс»,
с о б а к а н а в і т ь
не проща наруги.
Аніж шукати
між людей падлюк,
не ліпше між собак придбати друга?
Я не питаю,
хто що переніс,
ви не кажіть,
чому ви йшли по лезу.
Серед поетів я — анахронізм,
який уміє плакати тверезим.

* * *

беруся дивитись –
уже бачене,
беруся говорити –
уже сказане,
беруся цілувати –
вже ціловане,
беруся навчати —
вже навчене,
беруся співати —
і плачу.

* * *

— Чи в тебе немає рук? —
докоряю доньку.
А вона каже:
— Це ж крила.
Я отак ними
літаю-літаю-літаю...
А люди руками
роблять мені гніздо
на землі.

* * *

В хвилях навіть думати невільно
щось, окрім солоної плавби...
Люди є — зовуться богомільні,
мріють, щоб лиш їх господь любив.

Вчинок є, і не про людські очі
хоч одного разу на віку
вилізеш з барлогу і захочеш
зірочку, малесеньку таку...

Є гріхи, і ти зітхаєш скрушно,
що пустився берега таки —
і в собі, і в комусь щось порушив,
а назад вертати не з руки.

Я б подався в люди богомільні
з вірою в пришествя чи в прихід...
Та в плавбі свої шукаю пільги
між наступних вчинків і гріхів.

* * *

Старих листів торкатися боюсь,
у них — колишні друзі та знайомі,
а я — незваний гість в чужому домі,
хоч, може, душу там лишив свою.
Отож з душею стрітися забрів
з майбутніх днів, досвідчений і сивий,
але чомусь озватися несила
на погляди запитливі з-під брів.
Бездушному простіть, старі листи,
чи й не надбав цим почужілим людям!
Лише знаття, що з нами тими буде.
Й ні краплі змоги лихо відвести.

ТРИ ДАВНІ ФОТО

Де олівець? Я хотів написати...
Все, що із пам'яті знаю про них:
троє чорнявок, із донькою мати,
батько вертає з війни;
Три чорно-білих дівки-селянки,
сірими стали стрічки у вінках,
вицвіла заполоч на вишиванках...
Але невже ж таки все позника?
Де олівець? Я хотів... не забути,
мати з дочкою — схожі які!
Мати — це ж мама... А внучці — бабуся.
Доньці про внучку знати звідкіль?..
Де олівець? Я... на батьковім фото
дату останню вписав для хреста.
Батькові ще танцювати охота.
Він тільки вчора з війни поверта.
Зжовклі три фото листям торішнім
сутінкам здав на збереження день.
Чую — на ціле життя постарішав.
Щойно ж було іще. Ділося де?..

* * *

Я — пес, що вие на порожній площі,
я — дощ, який отого пса полоще?..
Йти дощу аж поки пес не змокне,
хоча обом і холодно, і тоскно.
Яка різниця — згодні чи не згодні!
І хочеться, щоб завтра чи й сьогодні
знайшовся пес господарю на втіху,
знайшовсь господар — схованка од віхол.
Бруківки сонях з облетілим цвітом,
хоч він ще гріє, але вже не світить.
Бери сокиру, кате, і розмахуй —
на чорних зернах спорудили плаху.
На гойдалку не вистачило хисту,
щоб сміх звучав розкотисто і чисто.
На цьому вже тепер страшному місці
закоханим лиш гойдалкою місяць...
У тиші поза часом десь зненацька
у груди площі залп чобіт солдатських
й, коли заляже непроглядна мряка,
довершать справу гусеничні траки...
Ви чуєте? Коли вже біль нестерпний,
в морози люті вибухають зерна
і марять десь аж на вершині болю,
що світ під сонцем — це безмежне поле...
Вовтузиться й натужно диха камінь
під космосу зірчастими голками.
І вже укотре всупереч законам
цвіте бруківка, як весняний сонях.
Чий голос в місяць трав, у рік Собаки
крізь дощ, крізь плахи й гусеничні траки:
— Ідіть до мене просто, не на прощу,
це я гукаю вас — порожня площа.

* * *

Ювенільна ріка. Не чужа. Не зникама.
В електричці до себе прохукане скло.
І ніде, і нізвідки. Ніколи й нікому.
І ніщо, і нікуди. Лиш сутінків тло.
Тоскно крига розчулений подих остудить.
Тонко співи стихають напроти в очах.
І крізь вічко вологе в дворейковий стугін
попід вітром святковим зоря чи свіча.
Пропікає зіниці. Згасає, не згасне.
Доганя. Повертати збирається. Зась.
І стікає по склу. Несподівано вчасна.
Захололої блискавки сива сльоза.

ГІРКОКАШТАН
ЗВИЧАЙНИЙ

* * *

Закоханість — любов — медовий місяць
дорослі діти — пенсія — інфаркт...
Серед усього не знаходять місця
незгасні барви тривіальних фарб.
І, прогорнувши подумки свій вік,
в незмозі відкараскатись од нього,
шука, на мене схожий чоловік,
на тебе схожу жінку знову й знову...

* * *

Сама себе обдурює ця жінка
чи їй здається — зможе обдурити...
Коли сміється незалежно, дзвінко
і з поцілунками не дума критись.
Сама себе переконати хоче,
що десь у домі, схожим на в'язницю,
ніхто її не жде супроти ночі,
нікому її зрада не присниться.
А може, й не було тієї зради,
а просто липень, теплий і надійний,
підпавши під її всесильну владу,
зірки із нею до світанку ділить.
Додому повертатися негоже,
адже сузір'я ще в очах не згасли.
Про те, що все в теперішньому часі,
сама собі признатися не може.

* * *

Коли ти плачеш, я стаю безсилим —
сльозі твоїй зарадити не в змозі.
Неначе мене коні поносили
й лишили в дикім полі на морозі.
Щоб зашпори мені зайшли у душу,
щоб рятувався я твоїм мовчанням,
в якому, схожий на дідівську грушу,
релікт росте, гіркокаштан звичайний,
в якому, мов на харківськiм Благбазі,
миттєве фото дзеркало дарує
з умовою — лише ні в яким разі
у заздрісні не віддавати руки.
Гасають ескалатори, як вдома,
а сходам поцілунки рахувати...
Коли ти плачеш, знаю — це не втома,
мені твоєї казки забагато.

* * *

Така жорстка і лагідна рука!
Така жорстока логіка рядка,
в яким твій погляд зовсім безпритульний
і, ніби в ожеледицю, мій крок,
а сам я — учень, що не зна урок,
утупившись безглуздо в палітурку.
А далі — твої пальці, тихі-тихі,
десь між осіннім і зимовим днем
нас із тобою з'єднують в одне,
щоб світ однині нам не зичив лиха.
І буде він гойдатися, мов сад,
а в тім саду веселий листопад.
І ми усім розкажемо, що він
однині буде зватись листодзвін.
І то нічого, що кружляє сніг,
в саду пожовклім чути листосміх.
І нам не буде віритись, що край,
бо понад світом лине листограй...
А потім все за вітром промайне?
А потім ти зненавидиш мене?!
Яка жорстока логіка рядка!
Яка жорстка і лагідна рука...

* * *

Ти — цятка в аеропорту.
Лишатись важче, ніж летіти.
Ми розуміємо, як діти, —
магнітом не піймаєш ртуть.
Ти — біла цятка на землі,
пелюстка між осінніх стебел.
Я віддаляюся од тебе
сьогодні, а не взагалі...
Ти — біле диво під крилом.
Очам у вічі — всі секрети.
Слід реактивний, наче ретуш,
де фото зветься «Перелом».
Щоб розділити при юрбі
сьогоднішнє і учорашнє,
а вдіявши отак, не страшно
не вірити уже й собі.
Я знаю усмішку твою
на фото, де всього лиш двоє.
Я не прощаюся з тобою,
а не вернутися боюсь.

* * *

Як боляче,
коли хтось має право
на дотик твоїх пальців
серед ночі,
на спрагу вуст,
що втомлено шепочуть
про неодмінність
прокидатись рано!..

Високих слів боюся серед літа...
Ти — полохлива Птиця Надвечірня.
Хіба ж мисливець
любить запах квітів,
що заважають цілитися
вірно!..

Пожовкнуть дні,
їх листя переймати
втомлюся я,
та перекотиполем
спішитиму туди,
де б'ють на сполох
в твоїх очах
зірки,
як я, безхатні.

* * *

Прохукавши ілюмінатор,
що жовтень намороззю вкрив,
захочу в натовпі впізнати
знайоме шелестіння крил.
Але спішать мої сусіди
й пілот про це, звичайно, зна,
і знаю я, що місяць з літа.
Лишилась скибочка одна.
І ти лишилася осіння
чекати снігу чи тепла,
цвісти коханою крізь іній
і думати, що в ж е б у л а...
Лечу... До нас, до себе, може,
дарма, що лету півземлі,
де ти на гусенятко схожа
із цяточкою на крилі.
Дим вітчизняний, мов чужинський,
тії держави, крізь яку
дими широкого ужитку —
сліди трасуючі від куль —
на зміїв схожі традиційних
при яворах та при печах.
Телесики їм знають ціну,
але терпіння вистача.
А справа зміїв — доганяти.
А місяць — знову молодий.
Й живе останнє гусенятко,
що винесе мене з біди.

* * *

Ти сорочку мені виспівала
та й блакитними піснями.
Ти біленьку мені виплакала
найчистішими сльозами.

І тепер вона сміється,
коли радістю свічуся...
Шлях із щастям розминеться –
одягнуся, пожурюся.

Та й у люди помандрую
засвіт, а чи на світанку,
і в дорогу заберу я
виспіванку, виплаканку.

Гляну: мітка — натяк, звісно,
що губитися не треба
ні для сліз, ані для пісні,
ні для світу, ні для тебе.

* * *

Кажани парасоль
під холодним дощем
залопочуть,
кожен звук пересох —
розсипається по ріллі...
Відволодати щезлі
у куряві очі
кожна крапля
спішитиме
в свій переліт.
Де та біла доба
незумисного зілля?
В ній тебе я
додумав,
добачив,
дочув.
Де терпке
чебрецеве
вчорашнє весілля
крізь терпляче висіння
на нитці дощу?
Митний унікум
кожного вустобажання!.
Мить мою
незглибиму
колись пом'яніть
у свавільній епосі,
де дощ-слобожанин
у майбутню траву
ще стіка по мені.

* * *

Передає тебе із уст в уста
(точнісінько як справу з рук у руки)
володар твій, поклавшись на розлуку,
для всіх зичливців необачним став.
Ти з жахом відчуваєш, як тебе
веде кудись вже не його стежина,
де ти на ній кохана і дружина
за волею оманливих небес.
А що вуста? Вони завжди сліпі,
коли зустрічним розминуться годі.
І годі стати розуму в пригоді,
якщо вже для побачень час наспів.
І страшно не погодитись із тим,
що вже нікого не існує більше,
крім нас обох, у мушлі світу білій.
Зустрілись дві казанські сироти.
Поки нас на собі трима земля,
ми, власне, беззахисніші, ніж діти,
де є бажання срібне — володіти,
де є солодка мука — відмовлянь...
Бо як же нам розходитися знов
по сім'ях, по квартирах, по печерах,
чекаючи у безкінечних чергах
побачень, що скасовані давно.
Чорнявий вітер тулиться до вікон.
Між нами простір, де луна пуста.
Добраніч хаті, дітям, чоловіку...
Передаю тебе із уст в уста.

* * *

Заплітають вінок над гарячим наметом у літі
і цілують у вічі серпнєве своє забуття...
Наче відгомін дня у якому-небудь неоліті,
світом білим поволі відновлене серцебиття.
Як там сонце летіло ще ненаполоханим птахом
і торкалось пір'їнками спраглих од полудня вуст,
як світився намет од цілунків під зоряним дахом —
може, в пам'ять незгасним багаттям назвуть...
І не просто назвуть, а залишать цвісти над снігами.
Буде біло у світі й коли повтікають сніги
над очима, вустами, загрузлими в літі ногами —
будьте певні, у нього на це ще доволі снаги.
Тихий дроз у тілах од ранкового вогкого саду.
Тихий дотик на стежку від місяця річка хова.
Це легенда чи пісня, це казка, яку написати б,
та на Шлях, на Чумацький, давно повтікали слова.
Та почувалась рукам вже сирітська осіння
прохолода прощання із літом, із хмелем, з вогнем.
Розбирають намет. Чи багато потрібно уміння!
Розбирають намет. Розбирають тебе і мене
на неліто, на незустрічання (ой, леле!),
наче з тіла душа — у піснях, у сльозах, у крові —
відпливає в учора зів'ялий віночок із хмелю
по зеленій траві. По зеленій траві. По зеленій траві.

* * *

Од самотності ліків шукає душа,
поки стрінеться ще безнадійніш самотня,
й, наче груша невсохла з часів Кайдаша,
бовванітиме щось на межі від сьогодні.
І гукатиме в гості нарвати плодів,
й спокушатиме душі крислатою тінню —
ти ж спішив, ти ж шукав, ти ж нестерпно хотів
і здавалося раєм самотнє хотіння.
Є спокуса —

        плоди доторкнутися губ
із крислатої тіні обом вам би раді,
та страшніше самотності марево згуб,
видається зрідні звичайнісінькій зраді.
Сік тужавих плодів холодить, холодить.
І вже злиплися б губи...

        З невсохлої груші
вітер-байда зриває останні плоди
і відносить в самотність збентежені душі.

* * *

Цей воронячий скрип, наче двері у вічність
хтось великий і сильний для нас відчиня...
Ну, а ми зупинились у страху панічним,
нам ще хвильку побути б на белебні дня.
Де калиновий пагін заплаче в сопілку,
де любові коріння у дереві життя,
де вчепилось гніздечко за втомлену гілку,
як за мамину руку маленьке дитя.
Ми б навчили його перш себе не жаліти,
ще навчитись любити хотіли самі —
тільки часу забракло в гарячому літі,
перебили морози при лютій зимі.
Нам хоч звуком лишитись в цілунку, в калині,
в кострубатих розводах простої кори.
Ми ж іще не жили, а над нами вже лине
невмолимий одвічний воронячий скрип.
Це тепер назавжди, це з усім розпрощатись,
невтоленність оддавши дощам і вітрам...
Хай краплина роси на барвінку хрещатім
вже по нас, не по комусь, веселкою гра.

* * *

Неначе й кращого нема,
коли нічого вже не треба, —
без тебе думати про тебе,
вигадуючи наш роман.
Де ти цілуєш пелюстки
і хтозна, хто кого з нас любить,
і я тебе цілую в губи
на тлі недоглядів людських.
А ти оберігаєш нас
(де берегиня, там родина),
сказати хочеться — єдина,
та передражнює луна.
І наближається межа
чи віддаляється, можливо,
бо ми — дві стрілки метушливі
годинника, що поспіша.
І нам здається, то не ми
оті, що ночі їм замало.
Це необачно називалось —
не розлучатись ні на мить.

* * *

Мені звикати, що ти є
така ж: і лагідна, і рідна.
Повільно крига розтає,
з-під неї пролісків не видно.

Тобі звикати, що вернувсь,
як забувати, що немає...
Чи вирішити в мить одну,
що ліпш нічого, ніж замало?

Весні звикати, що обох
нас треба прихистити знову.
А проліски із нами в змові,
коли нам помагає бог.

* * *

Нестерпна спрага тіла серед квітня,
коли на ньому родимки-сузір'я
зцілюють і не зцілюють рідні
вуста аж до світанку з надвечір'я.
А мить така опукла, мов краплина,
вагомістю своєю світ хитає —
і він, чи полиновий, чи полинний,
у гойдалці хова для двох невтайну.
Вона така чутлива і вразлива...
Поволеньки-поволі зводить подих...
А спрагу не втолити навіть зливі...
Та хто ж це там навколо світу ходить?
Навколо зливи й гойдалки навколо,
де все в шаленім невтоленнім русі...
Ходжу самотній, завтрашній, відколи
зірки з сузір'їв розгубить боюся.

* * *

У двох площинах дві душі кружля,
так добре збоку видно їх орбіти —
і в кожній, мов під копірку, шлях.
хоч поміж ними дме вселенський вітер...
І не зважа на стереоходу,
де, із вини локальної сваволі,
ти — любе диво для моєї долі,
а я — твій потенційний тугодум —
лиш констатую те, що ні на крок
між нами відстань так і не змінилась...
Ну мало що, бува, кому приснилось
опісля безтілесних заморок...
Узяв би хтось жорстку модель порушив,
а потім вже дошукувавсь причин,
чому до болю прикро нашим душам
з такої паралельності площин...

* * *

Цей довгий, наче шлях до тебе, дощ!..
Його краплинки чи піщинки в вічі
увічливо про нас обох засвідчать —
були щасливі зустрічі впродовж,
а може, шляху чи дощу, чи квітів,
з них пелюстки зрива солоний вітер,
і губляться вони у дощ на шлях,
звідколи квіти ті і звідкіля.
А зустріч та із болю чи жалю.
Ми живемо тим болем, як умієм.
На шлях у дощ, раз ми ні пари з уст,
пелюстка перша — я тебе люблю,
пелюстка друга — я тебе жалю,
пелюстка третя — втратити боюсь.

* * *

В чужому домі фото на стіні
понад усім буденним і звичайним,
де нас з тобою у безсоннім сні
із фото погляд, все не помічає.
Він ковзає кудись убік чи вдаль,
де марить хтось обличчям, що на фото,
бо скоро в бій рушатиме піхота,
назавтра — мертва, нині — молода.
А може, той повернеться-таки,
повинен повернутись, адже погляд
уже його знайшов посеред поля —
живим в герої чи у штрафники...
Так хтось не спав, напевно, і тоді,
коли зустрілись із очима очі...
А може, не згада подробиць дім.
А може, хтось чужий усім наврочив.
А я тебе благаю: відпусти,
щоб за тобою скучити я встиг,
як той, за ким тужитиме всю ніч
в чужому домі фото на стіні.

* * *

Від мене хова
на докучлива мжичка
усе, що було
не сьогодні й не вчора, —
тут навіть безсила
розважлива звичка
чекати,
чекати погоди із моря.

А хвилями
білі овечки мандрують,
ніяк не знайти їм
держави Колхіда.
Вони вже звичайні,
не золоторунні,
жаль, раптом од тих
не зостанеться й сліду.

Немов після шторму,
лиш сірі овали.
Наївно з непам'яті
вирвати хочу —
рятую три квітки,
рятую гри ночі...
Четверта у склянці
твій чай допиває.

* * *

В чужих квартирах нас нема,
хоч ми присутні там незримо,
як у підкові над дверима —
за ожеледиці зима.

І нас би здихались давно,
але ж тепло скороминуще,
а хто їх у мороз научить
триматися за стремено!..

Це вже хіба заблиска скло
в такт транспортів більш швидкому,
тоді набридлу всім підкову
відправлять у металолом.

Та їм і крізь стрімкий політ
вчуватиметься мимоволі,
як по засніженому полю
з останніх сил хтось скаче вслід.

* * *

Споруджується храм твого імені.
Я — проєктант і будівник його —
всі камені хотів би мати білими,
а стін щоб не взяли вода й огонь...
Дитяча гра у вічне, незнищенне,
біля якого, може, й сам не вмреш.
Слабка утіха — коли всі ми щезнем,
лишиться купола небесна креш...
А хвиля схоче камені лизати,
як цей прибудний компанійський пес.
І в нас усе опиниться позаду.
Не з нами берег моря буде. Без.
А що ж той храм? Між небом і землею,
де голос твій учора лиш звучав?
Йому каміння вистачить заледве,
та це не до снаги моїм плечам.
Постоїмо із псом. Облишим камінь.
Нам не до сміху і не до плачу.
Моя дочка вві сні гукає маму.
А я, звичайно, чую. І мовчу.

* * *

Прокинувся від страху, що я сплю
й від чогось невідомо сон не в радість.
Зашторене вікно, у дверях — ключ,
а день повз мене мчить по автостраді..
І як не пригадати без жалю
незатишну тепер далеку нору —
прокинувся від страху, що люблю,
але не ту, котра зі мною поруч.
Спливає час водицею крізь сито,
а ще ж не уві сні, а наяву
у бога смерті прийдеться просити,
вжахнувшись від думки, що живу.

* * *

Всього три дні живе сім'я,
де «я» не сім, а тільки двоє,
і так бентежаться обоє,
щоб він був «мій», вона — «моя».
і надолужити спішать
хоч в курені, раз не в палаці,
і ще — набриднути бояться
душа душі, душі душа.
Вона не висмикне руки
на вулиці села чужого.
Ідуть, немов молодожони.
Або неначе малюки.
А що казати вам про те,
як ув одній холодній хаті
сплять ув обіймах батько й мати
вже ненароджених дітей.

* * *

Порожній дім. Порожній звук.
А за вікном порожній морок.
Неначе все накрило море
і той не чує, кого звать.
Лиш угорі десь журавлі,
на південь вказуючи клином,
кричать-запитують, коли нам
у свій збиратись переліт...
Та щось сіреньке і мале
внизу із хвостиком, як шило,
цікавиться, чи не навчило
нас позбуватися проблем.
Ми ж посередині, ми — між
високим криком, писком тихим
недремно боремось із лихом,
яке придумали самі ж.

* * *

Той дім, високий і сумний,
на розі вже осінніх вулиць,
де бджоли не гудуть, поснули,
бо підманули кавуни.
З тої перонної пори,
де легковажно цілувалось,
ще долина вокзальний галас
і раз-два-три, і раз-два-три...
Дивлюся поїзду услід,
іду у сутінки за вальсом...
Хіба ще вчора не здавалось —
завчасний птаства переліт!..

* * *

Мале лісеня
голосок твій блакитний
резонувало, плутаючи
зі співом лісового дзвіночка
у спільнім вашім
дитинстві...

Чи докличемося
дорослого лісу,
аби на белебні
прихистив
малинового дзвона
нашого запізнілого
взаємвслухання...

Коли помру,
душа моя зболена
калататиме в чорний дзвін
вже оглухлого лісу
до голосу в нім
лісового дзвіночка,
якого нікому не буде чути.

* * *

Люблю ту мить, коли тебе люблю, —
вона у нас тремтить, але не рветься.
Віддати можна всі скарби за безцінь
без суму, без вагання, без жалю.
А в погляді твоїм такі слова,
яких ніхто сказати не зуміє...
Чому ж, немов од сніжної завії,
біліє моя бідна голова?
Веселики влітають в мить оту,
вертаючись журавликами звідти,
і судді наші, й непідкупні свідки,
лишаються в минулім на льоту.
Прощаючись, ми бачимо — летять,
а ми на їхньому крилатім вічі
радіємо, що в миті ціла вічність,
і журимось, що в ній — одне життя.

* * *

Шкода жаліти свічку, що горить,
ба, віск і нитка — то іще не свічка...
У темряві — кульбаба з білим вічком,
коли на свічку дивишся згори.

Коли на свічку дивишся удвох,
від душ обох зображення на стінах —
два персонажі у театрі тіней,
де режисер, як є, то тільки бог.

Де режисер дмухне злегка і гніт
ще довго буде жевріти, відколи
наш білий світ змінити хоче колір —
мовляв, не тільки світу, що в вікні.

І буде чорним світом до пори,
що ми у нім — кульбаба з білим вічком.
Ба, віск і нитка — то іще не свічка.
Шкода жаліти свічку, що горить.

* * *

у гніздах дочекається весни
торішньої трави пожовклий попіл
а місяць вповні на мороз ясний
безкрилим посила безсоння скопом
подушка пахне ладаном трави
крило гойдає трави скільки бачиш
і ти смієшся із дзеркал кривих
правдивим вже не вірячи тим паче
котилась торба місяцем згори
ну як вам хлопці вже ярмаркувалось
а що в тій торбі лиш чайний крик
йому безсоння вашого замало
вперед крилаті дивляться не вниз
дітей навчили вірити потопу
торішньої трави пожовклий попіл
у гніздах дочекається весни

* * *

Горіла свічка на Покрову рано,
і хтось за мить всього виходив заміж,
крізь страх — а раптом та й не буде брана
слізьми подушка пахла чи сльозами.

Мале дівча у платтячку горошком —
у жінці у дорослій озивалось.
І той, кого зустріла, був хорошим.
Аби кохання не було замало.

І дівчинка кружляла ув обнові.
І промінь сонця все тримавсь за неї...
А дальній ц е й крізь спеку полудневу
ще лиш чекав передчуття любові.

* * *

Цілую Ваших діток,
як своїх,
люблю своїх,
неначе Ваших,
діток.
Ми —
пасинки і пасербиці
світу...
Чи встигне
приголубити
усіх?

* * *

Щасливу монетку з гербом застарілим
знайшов і сховав, щоб не втратити більше,
на ній загадав, аби двоє зустрілись —
душа і душа хай не нарізно, біля
стежок, що струмками збігають до моря,
вітрів, що стежки падолистом укривають,
а те, що не встигну, за мене домовлять
отій, чия казка на стомлених крилах...
Летять і летять — відчайдушні сніжинки,
в недавньому літі не встигли упасти,
і тануть в долонях осінньої жінки,
й крихтами вологими ласує птаство.
Трапляється мить у буденному вирі,
висока, як мрія, тяжка, наче втрата,
летіти, летіти, летіти у вирій
чи з вирію, може, назад повертатись...
Над хвилі за обрій, над спеку тропічну
обіймів і слів, проминутих і вічних,
у шелесті крил падолистивим людям
душа і душа хай не нарізно будуть.
І птаству, і нам не до вирію нині,
а тим, чиї душі хотіли й не стрілись,
вертаючись звідси, лишу на стежині
щасливу монетку з гербом застарілим.

* * *

Поцілунку щоденно стрічання на сходах,
поцілунку із присмаком чаю і хліба,
де невістка живе лише три дні з походом,
де невістку хвалити зарано ще ніби.
За столом ризикованість дотику ліктів,
а на шлюбному ліжку — неслухання кроків...
Ніби клітка звіринця тропічним реліктам
все не може простити несвітських пороків.
Їй таке надокучливе нерозставання
при мандрівках, здорового глузду не вартих,
поцілунку в маршрутах цього каравану
віддають перевагу над компас і карти.
Вниз по сходах спішити чи дертися вгору —
неодмінно вустам і вустам дотикатись,
є у ньому свавільна якась непокора
гречній клітці звірниця і світським плакатам...
А шпарина все ширша, а кроки все ближче,
разом з компасом карти у класі навчальнім
і печальне звучання обличчю обличчя
вже в подвійних зірок недоступнім звучанні.
Поцілунок на сходах ще жевріє ледве,
і від нього лише мерехтіння на стелі...
Хто цей літній дивак у холодній постелі,
що життя своє власне в шпарину прогледів?

* * *

Подовша тінь, остигне денне тло,
не за горами вже негода кривна...
Яким би довгим літо не було,
в зимі, як у розлуці, є потреба.
А з літа, крім солодкого жалю,
рука замерзла візьме та й дістане
п'ять кісточок гіркою мигдалю,
п'ять відчайдушних крем'яшків невтайни.
У день гіркий, в негоди на краю
в тужавім зерні буде присмак хвилі,
а біля неї чайки гнізда звили,
а в гніздах чаєнятам, як в раю.
Солодке зерня, гіркоти нема,
і сніг такий надійний і терплячий...
Цілуйте жінку, коли жінка плаче.
Цілуйте жінку, бо уже зима.

* * *

Непересічність голосу твого,
попутним телефонам непідвладна,
епоха невідступності погонь —
націленіша нитки Аріадни.
Бетоном висне зусібіч стіна —
величний засіб луновідбивання.
Надійде втома від ненастання.
Настане привід для невідбування.
Урветься нитка — і стіна впаде,
бринять дерева — фонотека вічна
відлуннів проминутих вже людей,
кохань чи зрад, проклять або освідчень.
В деревах диха зародком вогонь,
у будень цей — звичайний резонатор,
я в нім — струна, що прагне розпізнати
непересічність голосу твого.

* * *

В теплім літі бродять коники,
мед вишукує бджола...
За сирітськими законами
там любов моя жила.
З кіньми порались ковалики —
ті підковами дзвенять.
Нам усім ярмаркувалося,
де півцарства за коня.
Конюшина медом повниться
в іншій літі, у чужім,
а бджола спішить упоратись
у негоди на межі.
Протяг, як наган, в потилицю.
Хтось, не я вже, молодий...
Наше літо розкотилося,
розпилося, як меди.
Глиб душі, зима відколи нам,
стрепенеться враз — невже?..
Сивий коник непідкований
з літа нашого ірже.

КРІЗЬ ТАКСОФОННИЙ МОНОЛОГ НАПЕРЕДОДНІ ТЕПЛОГО ОЛЕКСІЯ

Сюсюкає радіо з кухонними причандалами,
під вітром прагнуть паралельності мокрі дроти...
Вихідні при ліках не хочуть бути невдалими,
тому й поспішають якомога швидше пройти.

Крану водопровідного метроном невблаганний.
Що в мене нема здоров'я, дружині нема й жалю.
Хоч замість того, щоб гудити мене і ганити,
із автомата радить любити, кого люблю...

Торішній лист потерпає, прибитий, спаплюжений,
як моє реноме сім'янина і мужика.
Хто там, уже зелений, бродить собі калюжами?
Може, на щось надіється. Може, мене шука.

* * *

Чужіє час
чи ми у нім чужієм,
закохані мутанти і мутантки.
Переоцінка цінностей
не гріє.
Вже
не як попервах, а наостанку.

Лишається
не дивуватись більше —
невже є фах любити,
бути любим?
Над світом білим
і над снігом білим
нарцисом пахнуть
у цілунку губи.

* * *

Для істинності виразу «сім'я»
п'ятьох бракує лиць умовній рамці...
Сторонні кажуть — там лиш ти і я.
Цінують ближні факту непоправність.

Піл вечір все згадують Христа,
ті ясла у якогось небораки,
що Віфлеємська зірочка свята —
хоча лиш Епсилон сузір'я Рака.

В епоху срібляків потрібен бог,
святим сімейством гріють душу люди.
Яка зоря освітить нас обох
за ніч до дня народження Іуди?

* * *

Буває день, коли, мов айсберг, дім
і з нього вириватися даремно...
Це так, як сон примарний школяреві,
предмет, що ближче видний у воді.
Коли пора захоплення мина
обличчям, жестом, вчинком відчайдушним
і годі ждати чергових віддушин
у світі, де людина — однина.
Омана слів гарячих одплива
за течією дня в далеке вчора,
а там чиєсь обличчя ясного
чи безнадійна вигадка трива.
І тоне в глибині химерний жест —
чи заклик, чи відмова, чи вагання —
і відчайдушних вчинків жде кохання,
якщо вважати — це кохання вже...
А може, ще. Це просто день такий,
коли втомився шляхом подорожній,
і пройдене одразу подорожча,
щоб в завтрашнє ішлося залюбки.
Але навіщо кола по воді
над усмішкою, поглядом, руками?..
Буває день, у воду пада камінь
чи губить кригу осоружний дім.

* * *

Казали ж — захопи в дорогу плащ,
напевно, дощ завершиться потопом:
шукатимуть ковчега пари скопом,
а нам, непарним, хоч сідай та й плач.
Всерйоз чи жартома, буває ж так:
самотнім дням настане в літі черга —
одинаків не кличуть до ковчега,
не потопаєш, замовляй літак
звідсіль подалі, в будь-яке гніздо,
курінь чи що, ну, є ж на світі точка,
де в пам'яті моїй періщить дощ
і не змиває жодного слідочка.

В ОЧІКУВАННІ ТЕЛЕФОННОГО ДЗВІНКА

Дивлюся: чи негода, чи година
у нас з тобою нині надворі...
Старий з старою, певно, що родина,
траву вологу косять для корів,
авжеж, що для кімнатних чи балконних,
роса блищить, тому й спішить коса —
існує автономне завіконня,
поки роса на лезі не згаса.
Стара натопча скошене в чували,
старий припне косу до деревця.
Я їх спитаю: «Як вам ночувалось?»
І буде без кінця розмова ця,
аж поки схаменеться баба: «Годі!»,
аж поки дід зітхне собі: «Пора...»
Мені ж лишиться скаржитись природі,
що в тебе сила невідкладних справ.

* * *

Це ти від мене йдеш — і весело, й відважно —
отак ступають з берега ріку перебрести...
А що мені із того, які слова ти кажеш,
якщо це вже не ми, а просто я і ти!..
На березі чужім — чужі слова і очі,
точніш, уже не наші і радощі, й жалі.
Яка тобі різниця — я хочу чи не хочу
тебе не відпустити і кинутися вслід!..
Даремно сподіватись і тішитися марно,
коли на тому березі вже хтось тебе гука —
дізнатися спішить, яка ти в літі гарна...
І що із того хвилям, коли вони — ріка!
А зліва в мене в грудях іще бринить, не тане
чи кроків перестук, чи слів тонке шиття.
Це просто день скінчивсь. Його назвуть останнім.
Яка мені різниця — чи літа, чи життя!..

* * *

Вслухаюсь в шум дощу, як в шум старої мушлі,
і долітають краплі, краплиночки малі...
Тебе я відпущу, я так вчинити мушу,
аби чужого красти не змусили жалі.
Чи усмішка гірка, чи істина солона —
усе отой прибій: і шибки, і душі
торкається, гука, у жилах кров холоне,
і я лише тобі признаюсь нечужій,
про що вони шумлять, дощі і давні мушлі,
про те, як нелюбов та й нелюбам болить...
Старі джмелі джмелят запишуть скоро в учні,
комусь пробачить бог усіх гріхів полин...
Як пахне шум дощу, як море диха з ночі,
як замовка прибій, як світ поволі стих!..
Аби той біль ущух, а ти вчини, як хочеш.
А я тобі прощу. А ти мені прости.

* * *

Біля Тараса голуби,
а на майдані рід собачий
і день квітнево голубий,
щоб я тебе у нім побачив.
Бадьорий сумчастий народ
в зятятім броунівським русі
долає кожен поворот,
щоб залишитися у руслі
подій, жебракувань, гулянь
усупереч вчорашній мрії,
де на капоті жигуля
остання серія «Марії».
Хода в бруківку углиба,
й мені жебракувати, доки
вже безнарцисовий Благбаз
своє циганське скалить око,
і жінки погляд з-під повік
вже повз мою, повз грішну душу,
і в коридорі чоловік,
що їй подобається дуже...
І поки захлисне юрба
мене й, неначе хвиля, злиже,
знайду крайця для собак,
а голубам крихти залишу.

* * *

Я б телефони скасував
однині і на віки вічні —
передавалися б слова
із уст в уста, із віч у вічі.
В них я б звучав, в них ти б жила
хай так нечасто, хай так важче —
уста пече і крапля зла,
очам болить і крихта фальші.
А легковажити шкода —
так довго й нарізно ходили
ти — в моїм слові — молода,
я — в твоїм погляді — єдиний.
Це мить солодка і гірка,
що звуком поміж уст розтане.
Неспинна вічності ріка
і наша мить в ній не остання.
Моє ім'я хтось назива,
аби лиш поглядом освідчивсь...
Я б телефони скасував
однині і на віки вічні.

* * *

Як боляче і солодко від того,
що десь ти є, кохана і свята,
мені лишається молитись богу —
нехай у мандрах на душі світа.
Шляхи тебе відгукують од мене,
лиш іноді озветься далина —
чи день, бува, розщедриться зелений,
чи співчува самітниця-луна...

І кожній зморшці дві пелюстки білих
звідсіль вітрам доносити летючим.
Дві карі зірки знають, що хотіла,
не сказані два слова голос мучить.
Моя душа, не прагнучи полону,
над пелюстками й зморшками озветься,
щоб цвіт бринів і усміх не схолонув
крізь день, крізь шлях, крізь дивний сон увесь цей.
А слів моїх почути не судилось —
у мандрах краще відчувати лікоть...
Тож відлітають пелюстки ідилій,
злипаються натомлені повіки.

Я відчуваю посмутнілий дотик —
отак, немов зозуленька кує, —
тривати пісня згоджується, доки
любитиму за те лиш, що ти є.
Аби в дорозі не журилась марно —
шляхи ведуть, куди зове душа.
Якщо твоїй душі ведеться гарно,
вертатись хай душа не поспіша.

* * *

Таке холодне літо, як тепер,
щоб ненароком не забув про осінь...
А шум пожевклий журавлиних пер
звідкіль вітрам вловити довелося?
Із днів минулих, де усе ще є,
із сутінків прийдешніх, де було вже?
Даремно ця зозуленька кує,
коли дощі порожній ліс полощуть...
Кому той шум дістався од вітрів
і сутінки чиї сховали жести?
Таке холодне літо я зустрів
чи розпрощавсь з весною вже нарешті?

* * *

І знов у мене Вас нема.
Хоча зі мною. Тут. Присутні.
Три айстри світяться у сутінь,
їх догукається зима.
Мені чи догукатись Вас
при дні, в минуле відлетілім?
Як болите мені оті Ви —
в дні, не поділенім на два!
Від нього в осінь тільки тло...
Та дивно. Бо мені не страшно
того, що Ви у дні вчорашнім.
А може, й зовсім не було.
Чи може, це уже не я,
раз Ви погодились не чути?
Лиш айстри світяться у сутінь —
все не погодяться ніяк.

* * *

Оранжева вода — не треба сперечатись,
коли її потік з-під зливи восени,
і погляд голубий зеленого дівчати
жовтеньких рибок ловить, та все із глибини

Оранжева вода — навальна і неспинна,
дарма, що інша гама вам бачиться у ній,
коли іти убрид, ховаючись за спину
отих, що попереду збиваються із ніг.

Оранжева вода... Дістатися сухого,
не втямивши дівчати й самому до пуття,
як час пливе, спливає, проноситься прожогом
в нім жовтий лист пірнає із дерева життя.

ПРО АВТОРА

Віктор Степанович Бойко народився 1946 року в селищі Козача Лопань на Харківщині у родині робітника. Навчався на мехматі ХДУ, служив у армії.

Закінчив фізмат Харківського педінституту. Працював лаборантом, слюсарем-складальником, учителював, був старшим літпрацівником журналу «Прапор». Нині — заступник голови правління Харківського обласного відділення Українського фонду культури. Член Спілки письменників України.

Автор збірок віршів «Пролог» (1976), «Земні турботи» (1978), «Обличчям до багаття» (1985), «Битий шлях» (1989), «Зазимки» (1990).

ЗМІСТ:

НА ДНІ СЛЬОЗИ

«Ліпили з нас усе, що заманеться...»	4	
Поряд з іконою	5	
«Козацький віз в нову в'їжджа епоху...»		6
«Орда спішить. Чамбули урізнобіч...»	7	
«Не плачте, діти, бо Сірко вас займе...»	8	
«І хто ми, й звідки — німці нас учили...»		9
Слобожани	10	
Здалека	11	
«Канальські люди» чи козацькі діти...»	12	
«Астральний дух крізь дерев'яні стіни...»		13
«Жолудь сам собі котився по стежці...»	14	
«Кому ж її передавати, Дмитре?...»	15	
Нестор Махно. Українська революція	16	
Пролог замість епітафії Василю Еллану	17	
«...в складчину царя купили...»	18	
«Ми пролітаєм вздовж шорстких перонів...»		19
«Шотландські танці на мечях!...»	20	
«А мамонти вже вимерли давно...»	21	
Парк-цвинтар	22	
Пермська «зона» інопланетян	23	
Ще раз про охорону природи	24	
«Державу правила...»	25	
«Немов у від'їздах...»	26	
Красна площа в Москві напередодні першотравневої демонстрації	27	
«А в Чорнобильській пущі...»	28	
«Що вам, донечко, болить?...»	29	
Молдова. Старий Орхей	30	
Прощання з Цинциннаті	31	
«На сходах «України» квіти й кров...»	32	
День Незалежності. Харків. 1992	33	
«Заступники вітру...»	35	
«Час для залізних дверей розчиняється...»		36
«Поетами назбирані пляшки...»	37	
«У точці відліку і формула ж, звичайно...»		38
«Знов живемо в страшні часи Руїни...»	39	
«В жебрацькім скупердяйстві є резон...»	40	
«Про шлях людського роду від тварин...»		41
«Луска зміїна і пташині крила...»	42	
«Мечем дамокловим над нами страх...»	43	
«Самці цикади грають на цимбалах...»	44	
«Мілкі дзеркала, вибита бруківка...»	45	

ДОРАДЧИЙ ГОЛОС

«Хіба я винен, що в мені...»	47
«У кухвайчині над санчатами я...»	48
«Грашки в магазині...»	49

Мить давньої стежки	50	
«В паровоза іскри з-під коліс...»	51	
«Я — вчитель зелений. У мене ще...»	52	
«Живу в епоху теплого дощу...»	53	
«І дощовий черв'як живе...»	54	
«Десь на глобусі зеленим є точка...»	55	
Середина казки	56	
«Був мій дід по батькові — хлібороб...»	57	57
«Тихий горбик за городом...»	58	
«Олівцем червоно-синім...»	59	
Інтермеццо	60	
«Споріднені з моєю інші душі...»	61	
«Не терпить море кострубатих...»	62	
«Мушмула...»	63	
Тоді я зрозумів	64	
Після дискотеки	65	
«Він чорним був і звали його Бім...»	66	
«Коли протряхало заплакане скло...»	67	
«На вбивство в гицеля резон...»	68	
«Годують голубів татарин і татарка...»	69	
«Щодня його на березі я бачив...»	70	
«В черзі за квітами тільки жінки...»	71	
«Коли в будинку світла враз не стане...»	72	72
«Академічний дельфінарій...»	73	
«Полишались в учора...»	74	
«Скрикнула чайка, мов скригнула хвіртка...»	75	75
«Опісля шторму берег для блукань...»	76	
«По будинку творчості сусіди...»	77	
«Пролопотить назустріч до дверей...»	78	
«В світлі реалій...»	79	
Рейс Москва-Вашингтон	80	
«Це, чесно кажучи, тільки між нами...»	81	81
«Чом забагато як для одного...»	82	
Після прощання	83	
«У барі дим...»	84	
«беруся дивитись...»	85	
«— Чи в тебе немає рук?...»	86	
«В хвилях навіть думати невільно...»	87	
«Старих листів торкатися боюсь...»	88	
Три давні фото	89	
«Я — пес, що виє на порожній площі...»	90	90
«Ювенільна ріка. Не чужа. Не зникама...»	91	91

ГІРКОКАШТАН ЗВИЧАЙНИЙ

«Закоханість — любов — медовий місяць...»	93	
«Сама себе обдурює ця жінка...»	94	
«Коли ти плачеш, я стаю безсилим...»	95	
«Така жорстка і лагідна рука!..»	96	
«Ти — цятка в аеропорту...»	97	
«Як боляче...»	98	
«Прохукавши ілюмінатор...»	99	
«Ти сорочку мені виспівала...»	100	
«Кажани парасоль...»	101	
«Передає тебе із уст в уста...»	102	
«Заплітають вінок над гарячим наметом у літі...»	103	103
«Од самотності ліків шукає душа...»	104	

«Цей воронячий скрип, наче двері у вічність...»	105
«Неначе й кращого нема...»	106
«Мені звикати, що ти є...»	107
«Нестерпна спрага тіла серед квітня...»	108
«У двох площинах дві душі кружля...»	109
«Цей довгий, наче шлях до тебе, дощ!...»	110
«В чужому домі фото на стіні...»	111
«Від мене хова...»	112
«В чужих квартирах нас нема...»	113
«Споруджується храм твого імені...»	114
«Прокинувся від страху, що я сплю...»	115
«Всього три дні живе сім'я...»	116
«Порожній дім. Порожній звук...»	117
«Той дім, високий і сумний...»	118
«Мале лісеня...»	119
«Люблю ту мить, коли тебе люблю...»	120
«Шкода жаліти свічку, що горить...»	121
«у гніздах дочекається весни...»	122
«Горіла свічка на Покрову рано...»	123
«Цілую Ваших діток...»	124
«Щасливу монетку з гербом застарілим...»	125
«Поцілунку щоденне стрічання на сходах...»	126
«Подовша тіль, остигне денне тло...»	127
«Непересічність голосу твого...»	128
«В теплім літі бродять коники...»	129
Крізь таксофонний монолог напередодні Теплою Олексія	130
«Чужіє час...»	131
«Для істинності виразу «сім'я»...»	132
«Буває день, коли, мов айсберг, дім...»	133
«Казали ж — захопи в дорогу плащ...»	134
В очікуванні телефонного дзвінка	135
«Це ти від мене йдеш — і весело, й відважно...»	136
«Вслухаюсь в шум дощу, як в шум старої мушлі...»	137
«Біля Тараса голуби...»	138
«Я б телефони скасував...»	139
«Як боляче і солодко від того...»	140
«Таке холодне літо, як тепер...»	141
«І знов у мене Вас нема...»	142
«Оранжева вода — не треба сперечатись...»	143
Про автора	144

Літературно-художнє видання

Віктор Степанович Бойко

ПЛАНИДА

(Книга віршів)

Художник

Редактор В. П. Тимченко

Технічний редактор О. В. Орлова

Коректор В. Я. Курочкін

Здано до набору 1.11.1994 р. Підписано до друку 1.12 1994 р.
Формат 60x84/16. Папір газетний. Гарнітура літературна.
Друк високий. Умовн. друк арк. 9,0. Тираж 995 прим. Зам. № 3900.
Ціна договірна.

МП «Видавець», 312040, Харківська обл., м. Дергачі, вул. Свердлова, 56.

Красноградська міжрайонна друкарня

